

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Hoser S.: IV Wystawa Zwierząt Opasowych na P.W.K.

Źródło:

Przegląd Hodowlany Rok 3 1929 numer 6, strony 153-159

Artykuł udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt. „Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39« H. Maciejewskiej”
(SONB/SP/550684/2022)

PRZEGŁĄD HODOWLANY

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY, POŚWIĘCONY PRAKTYCE I TEORJI HODOWLI ZWIERZĄT DOMOWYCH

pod redakcją Doc. Dra TADEUSZA KONOPIŃSKIEGO

przy współudziale Dra H. MALARSKIEGO z Puław, Prof. K. RÓŻYCKIEGO z Dublan i inż. Z. ZABIELSKIEGO z Puław

Szerszy komitet redakcyjny:

pp.: prof. dr. L. Adametz z Krakowa (Wiednia), A. Budny z Bychawy, J. Czarnowski z Łek, Inż. W. Dusoge z Warszawy, nacz. Z. Ihnatowicz z Warszawy, prof. dr. K. Malsburg z Dublan, prof. dr. Z. Moczarski z Poznania, prof. R. Prawocheński z Krakowa, prof. dr. J. Rostafiński z Warszawy, W. Szczekin-Krotow z Warszawy, dr. B. Strusiewicz z Torunia, M. Trybulski z Warszawy, Inż. L. Turnau z Chłopów i inż. St. Wiśniewski z Warszawy

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA ZOOTECHNICZNEGO W WARSZAWIE

REDAKCJA i ADMINISTRACJA mieści się w Poznaniu przy ul. Mickiewicza 33 w gmachu Wkp. Izby Rolniczej. Nr. telefonu 62-43.

PRZEDPŁATA wraz z przesyłką pocztową, płatna na konto P. K. O

Poznań nr. 209 357, wynosi KWARTALNIE 6 ZŁ, NUMER

POJEDYNCZY 2,50 ZŁ. Zmiana adresu 50 gr.

OGŁOSZENIA w stosunku 140 zł za stronę, na 2, 3 i 4 stronie okładki 180 zł. Ustępstwo od cen tych udziela się zależnie od liczby powtórzeń bez zmiany tekstu, od 5—40 procent. Bezpłatna zmiana tekstu tylko przy całorocznych zamówieniach i nie częściej, niż raz na kwartał. Dla poszukujących posad 50 procent opustu.

Przedpłata, nie wniesiona do dnia 20 pierwszego miesiąca kwartału, będzie pobierana w drodze zaliczki pocztowej z dodatkiem 2,— zł na koszt zaliczki. W razie niewykupienia zaliczki administracja wstrzymuje wysyłkę pisma, co jednak nie zwalnia przedpłaciciela od zobowiązań. Zobowiązania przedpłacicieli ustają dopiero z chwilą odwołania przedpłaty. Odwołanie nastąpić może tylko z końcem kwartału. Do pierwszego zeszytu każdego kwartału dołączane będą dla ułatwienia przesyłki pieniądze blankiety przekazowe P. K. O.

T R E Ś Ć.

S. Hoser: IV. Wystawa Zwierząt Opasowych na P. W. K.
Stanisław Swiba: Walka z motylicą u przeżuwaczy na terenie działalności Małop. Tow. Rol. w Krakowie za okres dwóch lat 1927 i 1928.

Mieczysław Malinowski: Sposoby dojenia krów.

Michał Markijanowicz: Komitet do spraw owczarstwa.

Z. Moczarski: O gruczole mlecznym.

Roman Prawocheński: Z rosyjskiej literatury zootechnicznej.

Z. Moczarski: Odpowiedź na list otwarty.

Drobne porady hodowlane. — Adresy hodowców. — Wiadomości targowe.

nistra Rolnictwa i przedstawicieli Rządu, nadał tej uroczystości specjalne znaczenie, wskazuje bowiem dobitnie, że miarodajne czynniki interesują się rozwojem poszczególnych dziedzin rolnictwa, poświęcając tyle wagi na zaznajomienie się ze sprawami związanymi z opasem i tuczem zwierząt.

Omawiając poprzednią Wystawę Zwierząt Opasowych, która odbyła się w maju 1927 r. (Przegląd Hodowlany Nr. 1 lipiec 1927), omówiłem w ogólnym zarysie znaczenie tych wystaw, wskazując na korzyści, jakie osiągnęli rolnicy, konsumenci, wreszcie i pośrednicy, handlujący opasami i tucznikami. Jednym z ważniejszych rezultatów każdej wystawy opasów, jest zbliżenie producenta do konsumenta, względnie pośrednika-hurtownika. Dzięki temu zbliżeniu, rolnik ma możność unikać pośredników drobnych, którzy przez t. zw. handel łańcuskowy podwyższają ceny i utrudniają zbyt towaru. Jest również niezmiernie ważnem, zaznajomienie konsumentów względnie kupców zagranicznych o naszych zdolnościach produkcyjnych w tej dziedzinie, gdyż przez to można ich zachęcić do zawierania większych transakcji, a w ten sposób zwiększyć nasz eksport zagranicę. Sytuacja gospodarcza wymaga bowiem, aby w każdej dziedzinie zdolności wywozowe były w całej pełni wykorzystane, w tej zaś dziedzinie pomimo, że wywozimy stosunkowo duże ilości zwierząt, i dochód z tego tytułu jest jedną z najpoważ-

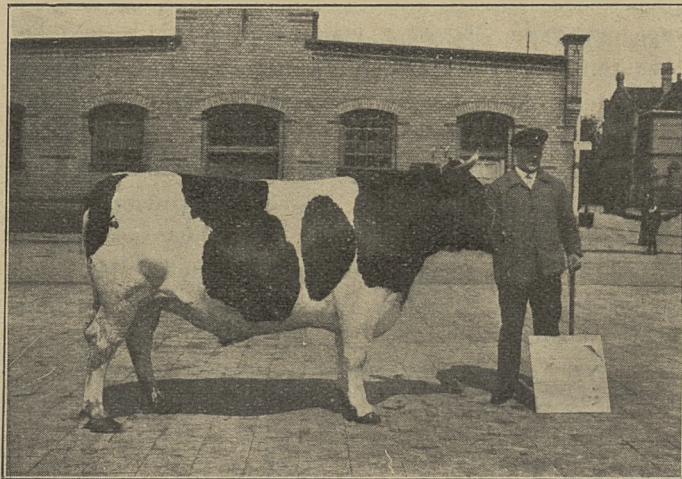
S. Hoser.

IV. Wystawa Zwierząt Opasowych na P. W. K.

IV. Wystawa Zwierząt Opasowych w Poznaniu, która trwała od 18—20 maja br. odbyła się pod znakiem ogólnego powodzenia. Złożyło się na to wiele przyczyn — przede wszystkim włączenie wystawy tej w ramy Powszechnej Wystawy Krajowej, co niewątpliwie rozbudziło większe zainteresowanie wystawców i zwiedzających. Fakt objęcia protektoratu nad Wystawą Opasów, a następnie otwarcie jej przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, w obecności Pana Mi-

wagę żywą poniżej	500 kg	wykazały	4	wolce,
„ „ „	od 501 do 600	„ „	27	„
„ „ „	601 „ 700	„ „	42	„
„ „ „	701 „ 800	„ „	37	„
„ „ „	powyżej 800	„ „	14	„

Z poszczególnych okazów bezsprzecznie najwybitniejszą okazała się stawka 6 wolcy z Pawłowic,

Nr. kat. 88. Wolec nieoprzęgany w wieku $3\frac{1}{2}$ lat, wagi żywej 872 kg, maj. Mchy, pow. Śrem, własn. hr. Mielżyńskiego.

przeciętnej wagi 835 kg — z czołowym walcem Nr. kat. 71, wagi żywej 831 kg. — Pod względem jakości drugie miejsce zajęła stawka 5 wolcy w wieku około 3 lat z Majętności Mchy Hr. Mielżyńskiego. Jakość materiału i stopień opasienia był równorzędny z omawianą poprzednio stawką wolcy z Pawłowic, aczkolwiek wolce z Mchów były nieco młodsze i lżejsze, gdyż przeciętna waga wszystkich 5-ciu sztuk wynosiła 734 kg. Najwybitniejsze okazy Nr. kat. 88 (w. ż. 872 kg) i Nr. kat. 89 (w. ż. 747 kg) przedstawiały faktycznie również ostateczną granicę opasu. Zresztą cała partja odznaczała się doskonałym wypełnieniem i obłożeniem szczególniej partji zadu i żeber.

Również bardzo dobrą stawką było 8 walców w wieku 3 lat, pochodzących z Majętności Siemianice powiat Kępno, własność Hr. Szembekowej. — Szczególniejszemi zaletami odznaczały się dwa wolce Nr. kat. 138 (w. ż. 775 kg) i Nr. kat. 139 (w. ż. 745 kg).

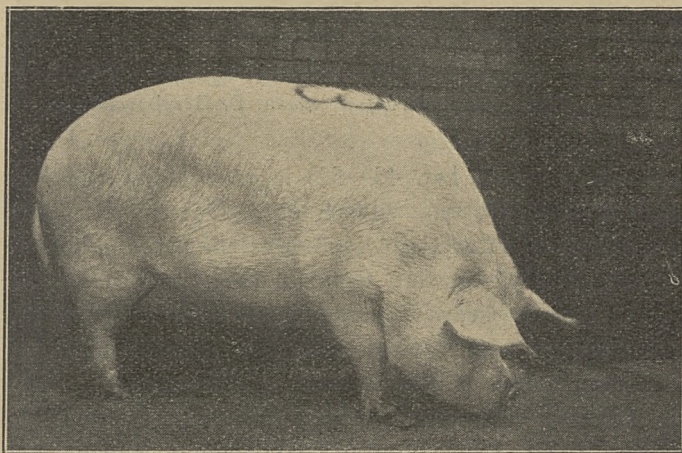
Okazy nadesłane przez innych wystawców przedstawiały również pierwszorzędne wartości rzeźne, świadczące zarówno o zaletach hodowanych zwierząt, jak też o znajomości rzeczy hodowcy. Tylko z braku miejsca zmuszony jestem zrezygnować z bliższego omówienia poszczególnych zwierząt.

W grupie wołów oprzęganych wyróżniła się stawka 5 wołów nadesłanych z Majętności Zalesie powiat Gostyń własność p. Stablewskiego (Dyrektor Baranowski) przeciętnej wagi 838 kg.

Bardzo ładną wagę 930 kg i odznaczał się doskonałym opasem wół rasy czerwonej krajowej Nr. kat. 21 wystawiony przez Zarząd Majętności ks. O. Czartoryskiego, Sielec Stary, powiat Rawicz (Dyrektor Golski). Pod względem jakości niedużo od niego odbiegał, wystawiony przez p. Chłapowskiego — Majętność Stawiany, powiat Wągrówiec, wół Nr. kat. 216 (wagi żywej 877 kg).

Maksymalną żywą wagę w omawianej grupie wołów oprzęganych wykazał wół Nr. kat. 146 a mianowicie 1046 kg. (Wystawca p. Szulc-Droszki, powiat Kępno).

W grupie buhaji było również, jak w grupie poprzedniej, mniej okazów, lecz wszystkie były bardzo ładnie opasione, czego najlepszym dowodem jest przeciętna waga całej grupy, nie wiele odbiegająca od maksymalnych wag tej grupy, wykazywanych na wystawach opasów w latach poprzednich. Biorąc jednak pod uwagę, że buhaje przedstawiają gorszy materiał rzeźny w porównaniu z innymi grupami bydła — w tej grupie zasadniczo przyznane zostały nagrody niższego stopnia. Komisja premjująca uznała, że najlepszym w tej grupie, jako typ opasu, był buhaj Nr. kat. 22 w wieku 6 lat, wagi żywej 1160 kg., przedstawiony przez p. Derezińskiego, Majętność Mokronosy, powiat Wągrówiec, Buhaj Nr. kat. 218 nadesłany przez p. Grzybowski z Niszczelice, powiat Inowrocław, wykazał wagę 1277 kg — maksymalną wagę ze wszystkich

Nr. kat. 23. Maciora w wieku $4\frac{1}{2}$ lat, wagi żywej 528 kg, maj. Mokronosy, pow. Wągrówiec, właśc. J. Dereziński.

zwierząt nadesłanych na wszystkie dotychczasowe wystawy opasów.

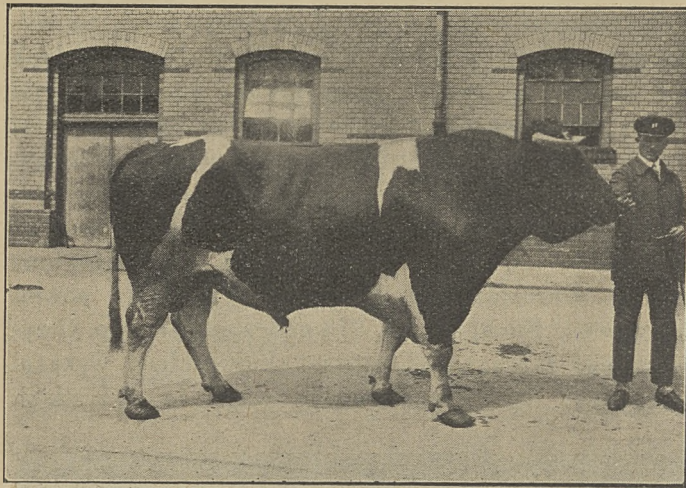
W grupie VIII. jałowice i krowy do 7 lat oraz w grupie IX, krowy powyżej 7 lat zdobyły bez dyskusji pierwsze miejsce majątności Pawłowice i Mchy.

Wspomniałem już, że waga jaką wykazała krowa Nr. kat. 81—943 kg — jest fenomenalną — jak na nasze stosunki, przytem głęboka klatka piersiowa,

doskonale obłożony mostek, oraz ogólne, mocne i szerokie rozbudowanie przedstawiały typ zwierzęcia doprowadzonego do ostatecznych granic opasu. Cała stawka z Pawłowic odznaczała się tak doskonałym opasem, że z powodzeniem mogły stanąć do konkurencji na wszystkich analogicznych wystawach zagranicznych.

Maj. Laski powiat Kępno (Dyr. Kauss) wystawiły w tym roku 2 jałowice i 1 krowę, rasy czerwono-białej. Wszystkie 3 sztuki odznaczały się wybitnie, to też wszystkie otrzymały nagrody.

Doskonale były również 2 jałowice ze Starego Sielca (nr. kat. 19 i 20), stawki jałowic nadesłanych przez Majętność Szelejewo powiat Gostyń, właściciel

Nr. kat. 218. Buhaj w wieku 5 lat, wagi żywej 1 277 kg, maj. Niszczelice, pow. Inowrocław, własn. B. Grzybowski.

p. Karłowski (Nr. kat. 48—52) i przez Majętność Pępowo powiat Gostyń, właściciel p. Oertzen (Nr. kat. 113—115), oraz dwie jałowice nadesłane przez p. Sprengera — Działyn powiat Gniezno (Nr. kat. 130—131).

W grupie krów z najlepszych była krowa Nr. kat. 126 — wagi żywej 787 kg, nadesłana przez p. Sondermanna z Przyborówka, p. Szamotuły.

Dział trzody na Wystawie Opasów był ilościowo i co najważniejsze jakościowo nadzwyczaj dobrze obesłany, wielokrotnie przewyższając doborem wystawionych sztuk poprzedniej Wystawy Opasów, urządzanej od roku 1925 w Poznaniu. Wśród nadesłanych 102 okazów, zasadniczo można było rozróżnić trzy kategorie a mianowicie: ciężkie świny słoninowe, świny mięsno-słoninowe, i świny lekkie bekonowe; pierwszej kategorii widzieliśmy młode tuczniki doprowadzone do opasu słoninowego, stare wykastrowane knury i stare wyranżerowane maciory, druga i trzecia kategoria zawierała tylko materiał młody.

Przechodząc do charakterystyki poszczególnych grup omówimy je w powyżej podanej kolejności.

Młodych macior i wieprzków było ogółem 66, w wieku od 1—2 lat, wagi od 141—303 kg. Najcięższą stawkę 6 sztuk wystawiły Zakłady Solvay w Polsce z Wapna powiat Wągrowiec, gdyż sztuki Nr. kat. 52—57 ważyły od 266—303 kg, czyli przeciętnie 283,5 kg. Drugą najcięższą stawką była stawka złożona z 6 sztuk, z hodowli p. Glockzina w Strychowie powiatu gnieźnieńskiego Nr. kat. 110—113 i 115—116, przeciętna waga wynosiła 250 kg z wahaniami od 213—278 kg. Poza temi dwoma stawkami wyróżniającymi się swoją wagą, inne pozostawały znacznie w tyle, — i tak stawka Nr. kat. 46—51 z Niechanowa Hr. Żółtowskiego ważyła od 187—249 kg, a przeciętnie 215,5 kg. Stawka z 18 sztuk Nr. kat. 70—87 wystawiona przez Zrzeszenie Kupców Polskich z Warszawy ważyły od 170—292 kg, przeciętnie 214 kg, stawka 11 sztuk Nr. kat. 1—11 p. Brandisa z Krześlic, powiatu poznańskiego, ważyła od 175—226 kg przeciętnie 198 kg, stawka 5 sztuk Rokosowa powiatu gostyńskiego, Ks. J. Czartoryskiego Nr. kat. 18—22 ważyła 191—203 kg — przeciętnie 196 kg, wreszcie stawka 12 sztuk p. J. Turno z Słomowa, powiatu obornickiego Nr. kat. 34—45 ważyła najmniej, bo od 141—200 kg, przeciętnie 167 kg.

Starszych macior było ogółem 8, z których najcięższą wagę 428 kg wykazała nr. kat. 23 p. J. Derezińskiego z Mokronosów pow. wągrowieckiego. Stawka 4 macior p. Glockzina z Strychowa pow. gnieźnieńskiego nr. kat. 108—109, 114 i 117 ważyło przeciętnie 349 kg z wahaniami od 314—398 kg i stawka 3 macior z Oborowa pow. szamotulskiego nr. kat. 118—121 ważyła przeciętnie 307 kg a sztuki poszczególne od 283—322 kg.

Przechodząc do opisów starszych wieprzy, czyli wykastrowanych knurów, należy stwierdzić, że te były przeciętnie bardzo dobrze wytuczone, a wśród ogółem wystawionych 7 sztuk, 5 ważyło ponad 400 kg z tych 1 nr. kat. 31 — 517 kg p. A. Michalskiego z Łysina pow. żnińskiego.

Ogółem było 81 sztuk wystawowych, które weszły w klasę świń tuczników słoninowych, czyli 80% wszystkich, a tylko 21, czyli 20% pozostało na dwie ostatnie klasy (po 10% w każdej).

Wśród świń słoninowo-mięsnych widzieliśmy właściwie tylko jedną stawkę 5 sztuk p. St. Broekera ze Strumian pow. średzkiego nr. kat. 13—17, wagi przeciętnej 141 kg, aczkolwiek druga [stawka 5 sztuk p. J. Derezińskiego z Mokronosów pow. wągrowieckiego, wagi przeciętnej 107 kg równie musiała wejść do tej klasy, gdyż wagą swoją też nieodpowiadała bekoniakom. Wreszcie typ bekonów mógłby być tylko reprezentowany przez 1 stawkę 10 sztuk Zakładów Solvay w Polsce z Wapna pow. wągrowieckiego, gdyby

sztuki te były cośkolwiek cięższe, gdyż wykazana przeciętna waga 83 kg schodzi znacznie poniżej przeciętnej dla tej klasy (tj. 90 kg żywej wagi).

Dział owiec. Ze względu na mniejszą opłacalność tego działu hodowli i tendencji zmniejszania stad owiec — owce na Wystawie nie były licznie reprezentowane. Przeważała rasa Merino - Précoces, gdyż z innych ras reprezentowana była jedna stawka Hampshirów i jedna Rambouilletów.

Pod względem wag i opasu najwyższe odznaczenie otrzymała grupa 12 skopów 1½ rocznych Merino-Précoces hodowli Hr. Mycielskiego z Gałowa.

Drugie miejsce zajęły — grupa 10 skopów rasy Merino-Précoces 1½ roczne z Majętności Popówko, Fundacja Rodziny A. Hr. Żółtowskiego, oraz grupa 6 skopów 1½ rocznych rasy Hampshir — obora z Majętności Zalesie Małe p. Dr. Pernaczyńskiego.

Została również odznaczona grupa 10 sztuk jagniąt w wieku 5 miesięcy z majątności Iłowiec, Lehmann — Nitschego. Jagnięta te wykazały nieco mniejszą wagę, o ile jednak weźmie się pod uwagę wiek, przyznać trzeba, że waga ta była bardzo dobra. Należy również wziąć pod uwagę, że młode jagnięta przedstawiają lepszy i więcej poszukiwany materiał rzeźny.

Oprócz wymienionych otrzymał jeszcze odznaczenie p. Karłowski z Podstolic za grupę 10 jagniąt w wieku 5 miesięcy — oraz za grupę 10-ciu macior starszych.

W celu zorientowania się o jakości mięsa i o stopniu wybicia się nagrodzonych sztuk — analogicznie jak w latach poprzednich przeprowadzone były t. zw. próbne uboje.

Ze względu na to, że w br. najokazalej przedstawiał się dział bydła — w tym dziale wykonano najwięcej próbnych ubojów. W dziale trzody chlewnej wykonano zaledwie dwa uboje próbne, w dziale owiec nie wykonano ich zupełnie.

Ponieważ grupy walców nieoprzęganych i jałowic były najliczniejsze — z tych grup najwięcej przeznaczono zwierząt do uboju. Pomimo starań, nie można było zatrzymać w Poznaniu żadnego z buhajów, aby wykonać próbny ubój. Wszystkie buhaje były tak ciężkie, że nie odpowiadały wymaganiom rynku mięsowego, a wskutek tego nie można było znaleźć nabywcy z Poznania, któryby — pomimo nagrody pieniężnej, wyrównywający ewentualne straty związane z próbnym ubojem — chciał zakupić jaką sztukę nagrodzoną. Wszystkie buhaje odeszły do rzeźni zamiejscowych i w ten sposób wykonanie próbnego uboju zostało uniemożliwione.

Ze względów praktycznych przy próbnym uboju zwierzę jest tak samo dzielone, jak przy uboju normalnym, z tą różnicą, że poszczególne części są zaraz ważone, za wyjątkiem mięsa, które jest ważone po parodniowym pobycie w chłodni. Waga zatem mięsa jest podana taka, jaka idzie do bezpośredniej konsumpcji, to jest po częściowym obeschnięciu. Dla uniknięcia wątpliwości podam sposób podziału bydła, stosowany w rzeźni w Poznaniu.

Po zabiciu zwierzęcia ściąga się z niego skórę i wyjmuje się wszystkie wnętrzności prócz nerki, która pozostaje przy mięsie. Głowę ucina się między kością potylicową i pierwszym kręgiem szyi (atlasem), nogi przednie ucina się poniżej kolan (napięstka), nogi zadnie przez środek stawu skokowego, ogon za czwartym kręgiem ogonowym. Pozostałe mięso dzieli się na połówki, a następnie każdą połówkę przecina się przeważnie między drugim i trzecim żebrzem (licząc od końca). Waga otrzymanych w ten sposób 4 ćwiartek wraz z nerką i tłuszczem przynerkowym daje nam t. zw. wagę rzeźną. Do wagi rzeźnej możemy dodać jeszcze wagę tłuszczu przykreskowego, który dla rzeźnika jest prawie równie cenny, jak mięso.

Pozostałe części są więcej lub mniej wartościowymi odpadkami.

Z zamieszczonego zestawienia wyników próbnych widzimy, że w grupie walców najwięcej mięsa dał wolec nr. 73 z Pawłowic, który jednak pod względem procentowego wybicia się stoi na drugim miejscu. Największy procent wagi rzeźnej wykazał wolec nr. 172 z majątności Nieczajna, mianowicie 65,5%. Przeciętna waga rzeźna w % wagi żywej wynosiła w grupie walców 61,7%. Po za % wybiciem mięsa, jest niezmiernie ważna jego jakość, lecz pod tym względem trudno wydać sąd, gdyż nie było komisji, któraby jakość mięsa oceniała. Jest to tem większa szkoda, że poszczególne sztuki dały mięso, a szczególnie tłuszcz różnych rodzajów — począwszy od ciemnego mięsa i silnie żółtego tłuszczu — do jasnoróżowego mięsa i białawego tłuszczu. Ten ostatni rodzaj mięsa i tłuszczu jest przez konsumentów silnie poszukiwany i dlatego dla rzeźników więcej cenny. Wolec nr. 167 aczkolwiek wykazał wybicie się jedno ze słabszych, jednak ze względu na jasny kolor mięsa i tłuszczu i na delikatne poprzerastanie mięsa tłuszczem, był przez rzeźników wysoko oceniony.

Jedyna krowa przeznaczona do próbnego uboju — mianowicie nr. 126 z majątności Przyborówko potwierdziła ocenę za życia, gdyż po zabiciu wykazała wagę rzeźną 65,1% wagi żywej, plus 5,2% łożu i tłuszczu.

Próbne uboje jałowic również potwierdziły trafność sądu zwierząt żywych, gdyż nagrodzone jałowice

Wyszczególnienie	żywa przed ubojem kg	W a g a		żołądek i kiszki z zawartością	krew	skóra	W a g a w 0/0 w a g i żywej		łój	tłuszcz od krezek i siatki	straty i odpadki
		rzeźna kg	rzeźna w 0/0 wagi żywej				głowa z językiem	pluca, serce, przełyk			
Wolec czarno-biały N-kat 88	855	512	59,9	15,2	1,5	4,5	2,2	1,5	1,5	0,9	3,3
" " " 206	834	506	60,6	15,8	1,8	6,2	2,1	1,4	1,5	1,5	4,2
" " " 73	815	526	64,5	14,2	1,7	5,1	2,7	1,2	1,3	1,5	2,8
" " " 89	742	464	62,5	14,0	1,2	5,0	2,0	1,3	1,3	1,5	4,3
" " " 172	673	444	65,5	15,0	1,9	6,0	2,4	1,3	0,9	1,5	4,5
" " " 47	656	388	59,1	14,1	2,1	5,0	2,3	1,3	1,3	1,6	1,3
" " " 167	626	372	59,4	15,5	2,2	5,4	2,6	1,3	1,4	1,5	9,3
" " " 160	624	386	61,8	13,0	2,2	6,0	2,4	1,4	1,2	1,6	4,7
" " " 126	765	498	65,1	10,9	2,1	4,1	2,1	1,3	1,2	1,9	5,1
Krowa " " 84	818	512	62,6	14,4	1,8	5,0	2,3	1,0	1,3	1,3	6,6
" " " 85	816	540	66,1	14,7	1,6	4,0	1,7	1,3	1,3	1,4	2,8
Jałowica " " 113	781	508	65,0	12,9	1,8	5,3	2,2	1,2	1,3	1,1	4,2
" " " 51	774	452	58,4	16,4	1,6	5,0	2,0	1,4	1,4	1,2	1,6
" " " 83	784	452	65,9	12,2	1,7	4,8	2,2	1,3	1,4	1,3	6,8
" " " 214	675	414	61,3	13,3	1,8	5,2	2,3	1,2	1,2	1,3	5,0
Cielę czarno-białe " 25	174	126	72,4	8,5	3,7	6,0	3,4	1,6	1,3	1,9	7,1
											0,6

Zestawienie wyników próbnych ubojów wykonanych na IV Wystawie Zwierząt Opasowych w Poznaniu.

z Pawłowic wykazały wyższe 0/0. Jałowica nr. 85 dała największą ilość mięsa — 540 kg i wykazała najwyższy 0/0 wybicia 66,10/0. Przeciętnie wszystkie jałowice wykazały wagę rzeźną równą 63,20/0 wagi żywej, a więc o 1,50/0 większą, niż wolce.

Cielę, które było na wystawie nr. 25, jak wspomniałem typowy dwójniak, wybił się znakomicie, gdyż jego waga rzeźna była równa 72,40/0 w. ż.

Jeżeli chodzi o inne części zwierzęcia, to są one dla rzeźnika wzgl. konsumenta mniej ważne. Na pierwszym miejscu trzeba postawić łój i tłuszcz. Zawartość jego wahała się od 26 kg (3,90/0 żywej wagi) do 60 kg. (7,50/0 w ż).

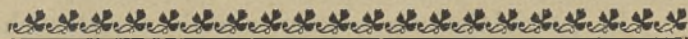
Największe wahania wykazała waga żołądka i kiszek wraz z zawartością. Aczkolwiek wszystkie zwierzęta były ważone w jednym czasie — rano przed zabiciem — jednak pewne różnice w wypchaniu przewodu pokarmowego są nieuniknione. W liczbach absolutnych waga żołądka i kiszek wraz z zawartością wahała się od 81 kg do 132 kg. W stosunku do wagi żywej wahania wykazały mniejsze różnice — gdyż naogół utrzymane były w granicach 14—150/0. Najniższy 0/0 wypchania przewodu pokarmowego wykazała krowa nr. 126 — 10,90/0 — najwyższy jałowica nr. 51 — 16,40/0.

Drobne odpadki i straty są nieuniknione przy wykonywaniu każdego uboju w rzeźni. Największe straty są przy odbieraniu krwi — szczególnie przy uboju rytualnym, oraz wskutek wyschnięcia mięsa, gdy wisi ono parę dni w chłodni.

Dwa próbne uboje w dziale trzody chlewnej — wieprza nr. kat. 32 z majątności Ustaszewo, oraz maciory nr. kat. 118 z majątności Strychowo nie mogą dać przeciętnego obrazu stopnia wybicia się sztuk wystawowych nie tylko ze względu na małą liczbę ubojów, ale i dlatego, że wybrane zostały okazy odbiegające od przeciętnych sztuk wystawowych.

	Nr. 32	Nr. 118
Waga żywa przed ubojem . . .	358 kg	120 kg
" rzeźna (2 połówki) . . .	296 "	99,9 "
" sadła	20 "	4,25 "
W 0/0 wagi żywej:		
waga rzeźna	82,80/0	83,20/0
sadło	5,40/0	3,50/0
Mięso i sadło razem:	88,20/0	86,70/0
Żołądek i kiszki z zawartością .	5,70/0	6,80/0
Krew	1,60/0	2,10/0
Płuca, serce, przełyk	2,50/0	3,20/0
Drobne odpadki i straty	2,00/0	1,20/0
Razem:	1000/0	1000/0

Przy biciu trzody chlewnej, otrzymane mięso jest zazwyczaj bezpośrednio ważone po uboju. Na drobne odpadki i straty składa się krew, której nie można dokładnie ważyć, szczecina, racice i drobne straty.

Swiba Stanisław

Walka z motylicą u przeżuwaczy na terenie działalności Małop. Tow. Rol. w Krakowie za okres dwóch lat 1927 i 1928

Walkę z motylicą u bydła i u owiec prowadził referent weterynarii M. T. R. w dwóch kierunkach, drogą propagandy prasowej lub słownej i drogą propagandowego leczenia motylicy „Distolem”, sztuk już chorych względnie podejrzanych o motylicę. Leczenie odbywało się przeważnie na skutek bądź zbadania odnośnego zwierzęcia drogą kliniczną bądź też na podstawie badania drobnowidowego ekskrementów (kału). Ponieważ musiano liczyć się ze znacznie większymi wydatkami, przeto M. T. R. starało się o wyjednanie subwencji z Min. Rol. Artykuły o motylicy zarówno w organie M. T. R. Przewodniku Kółek Rol. jak i w Kalendarzu za rok 1928 i 1929 pouczały czytelników o zgubnych następstwach tej choroby. Referent na skutek prośby Gen. Repr. Distolu w Warszawie przetłumaczył z języka niemieckiego wydaną przez Tow. Chinoi w Budapeszcie broszurę o motylicy, która w tysiącnych egzemplarzach rozeszła się po Kółkach rolniczych i Związkach hodowlanych. Tutaj również nie można pominąć milczeniem otrzymanych na każdą prośbę z Reprezentacji „Distolu” czyto ulotek, czyto afiszy w większych ilościach o motylicy, co w znacznym stopniu ułatwiło propagandę walki z motylicą. M. T. R. własnym sumptem wydrukowało 1000 ulotek i zaproszeń na odczyty o motylicy, oraz 1000 afiszy propagandowych. Jeżeli dodamy do tego liczne pisemne odpowiedzi, podane bądź to w Przewodniku K. R. bądź też odsyłane bezpośrednio adresatom, to na tem wypadałoby zakończyć dział propagandy pisemnej w walce z motylicą. Propaganda słowna polegała na odbyciu szeregu odczytów publicznych połączonych z wyświetlaniem filmu o motylicy, pożyczonego łaskawie przez Gener. Reprezentację w Warszawie. Odczyty te odbyły się: w roku 1927 dn. 25. IX. w Zakopanem, 28. IX. w St. Sączu, 29. IX. w N. Targu, 4. X. w N. Sączu, w roku 1928 w dn. 3—5. IV. na terenie O. T. R. Sanok w dn. 13—14. XI. w O. T. R. Limanowa, oraz w dn. 9. XII. w O. T. R. Żywiec. Odczyty te w nie-

których miejscowościach wyżej podanych były poparte pokazem muzeum anatomo-patologicznego z zakresu motylicy. Preparaty przedstawiały zdegenerowane wątroby wskutek motylicy. Oprócz specjalnych odczytów o motylicy referent przy każdej sposobności pogadanek weterynaryjnych przedstawiał konieczność zwalczania motylicy

Referent objaśnia objawy motylicy.

u przeżuwaczy. Pogadanek takich odbyło się w okresie sprawozdawczym kilkanaście w różnych miejscowościach M. T. R.

Propagandowe leczenie motylicy „Distolem” przeprowadzał referent wet. w porozumieniu z Insp. hod. owiec p. Inż. Br. Kączkowskim. Tu muszę nadmienić, iż dzięki tak pojętej współpracy życzliwej hodowcy z lekarzem wet. wyniki pozytywne pracy nie dały na siebie długo czekać. Za przykład może służyć nowotarskie, gdzie gdyśmy rozpoczęli akcję walki z motylicą w styczniu w roku 1927, ilość chorych owiec wynosiła przeszło 80% a dzisiaj cyfra ta nie przekracza 5%. Również należy podnieść z uznaniem fakt, iż M. T. R. z racji nagród za premjowane owce dawało jako nagrody „Distol”, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwalczania tej choroby. Propagandowe leczenie „Distolem” odbywało się albo z racji okresowego przeglądu stanu zdrowotnego pogłowia owczego we Wł. Zw. Hod. albo przy spędach premjowych, co zwykle jedno i drugie miało miejsce dwa razy do roku. Zbadano zatem pogłowia owcze na terenie O. T. R. Nowy Targ, Limanowa oraz Żywiec, w ośrodkach, gdzie istnieje zorganizowana hodowla owiec. Wyniki badań dają dowód poprawy stanu zdrowotnego owiec zwłaszcza w O. T. R. Nowy Targ. Jest to wynik zrozumienia przez hodowców własnego inte-